

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Stane:

Za celo leto K 15.—
za pol leta 7:50
za četrt leta 3:80
za 1 mesec 1:30
Posamezna številka 30 vin.

Uredništvo in upravnništvo je v
Ptuju, hiša zdravnika dr. Štuheca.
Rokopisi se ne vrnejo.

Telefon št. 46.

Štev. 2

Ptuj, 13. aprila 1919

I. letnik

S potovanja v Beograd.

Živo življenje je najboljša šola. V modernem življenju smo vajeni črpati informacije iz knjig in časopisja. Praktičnemu človeku to ne zadostuje. Ravno Slovenci smo v tem oziru zelo nazadnjaški. Radi te naše brezbriznosti ne vidimo, kako Židje in Nemci izrabljajo našo nevednost in komodnost. Nimamo še prav razvitega smisla za opazovanje danih razmer, posebno gospodarskega pokreta in političnega šuntanja proti naši državi. Dolžnost vsakega našincea, ki potuje po naši državi ali po tujini je, da obelodani v časopisju svoje utise na potovanju ter na ta način podpira javne organe v informativne svrhe, pred vsem pa zasebnike, ki hočejo potovati, trgoviniti ali sploh zanimati se za naš narodni razvoj.

Ta namen imajo tudi sledeče vrstice:

Odšel sem pred nekaj dnevi iz Ptuja v Beograd. Na železnici sem slišal mnogo nemščine. Danes so predpisani za vsakega potovalca potni listi. Videl pa sem, da je kontrola istih jako površna. Šele blizu Zidanega mosta je prišla policijska kontrola. Nekateri — sami Nemci — niso imeli potnih listin. Dotični kontrolni organ jih pa ni dalje nadlegoval; pustil jih je dalje potovati ter se je zadovoljil z različnimi izgovori. Kaj pa nam pomagajo predpisi, če se strogo ne izvajajo? Take ljudi je treba takoj na prihodnji postaji oddati orožništvu, strogo kaznovati, ter z eskorto poslati nazaj, odkoder prihajajo.

Se večje nedostatke sem videl na

Hrvatskem. Židov povsod polno. Sami navijalci cen. Ali bi že ne bil čas, to zalego izgnati iz Jugoslavije? Zakaj se jih ne odžene v Palestino, da ne oropajo Jugoslavije njenega naravnega bogastva? Židovstvo je poleg nemškutarjev za nas sedaj najvažnejši in najnujnejši problem. Treba bo tu za vsak kraj natančnega imenika teh pijavk; imeniki se sestavijo v spomenico ter razprodajo med vse jugoslovansko trgovstvo in kmete. Vlado pa je treba pozvati, da izvede izgon teh pijavk. To bo poleg agrarne reforme najvažnejši čin in naloga nove vlade. Če ta tega ne stori, pride do pogroma, kakor v Rusiji. Kdo je kriv v prvi vrsti navijanja cen? Naša brezbriznost za ta dva problema!

Potovanje iz Zagreba v Beograd je prava križeva pot. Vlak prenapolnjen. Stati moraš celo noč na hodniku prvega razreda. Brzovlak vozi samo dvakrat na teden in sicer v ponedeljek in četrtek zvečer iz Zagreba, v torek in petek pa iz Beograda nazaj. Potujejo po večini francozi in naši častniki in navijalci cen. Vidiš v prvem razredu tudi slabo oblečene ljudi, ter pa še ljudje, ki so tekom vojske postali milijonarji. Pijavke naroda!

Na železnici nastavljajo zadnje čase v prvi vrsti slovenske železničarje. Naša vlada je uvidela, da so ravno Slovenci najbolj disciplinirani in zanesljivi. Ponehava podkupovanje, kontrola potovalcev je strožja in upati je, da bodo naši ljudje napravili red na hrvatskih in srbskih progah, kjer so dozdaj vladali najhujši madžaroni in židje.

Vlak vozi samo do Zemuna, ker so

Nemci in Madžari pri svojem umikanju razstrelili progo in mostove med Zemunom in Beogradom. Za kazen za te barbarske lumparije je antenta oziroma naša država poslala na tisoče nemških in madžarskih ujetnikov v Srbijo, da na stroške Nemčije in Ogrske propravljajo ceste in železnice. Kazen je torej prišla tem barbarom za petami.

Iz Zemuna v Beograd prideš z ladjo, ki vozi po Donavi približno četrt ure. Donava tvori pred Beogradom veliko jezero. Pogled na Beograd od te strani je veličasten. Komaj izstopimo iz ladje, se nam nudi Olika svetovnega mesta: srečavamo ljudi najrazličnejših plemen: Srbe, Slovence, Hrvate, Japonce, Kitajce, Zamorce, Francoze, Angleže; tudi par italijanskih vojakov, ki sami ne vedo kako so prišli tja. Mesto samo še spominja na ravno prestalo dobo krvave vojske: vidijo se luknje na zidovih, povzročene od granat in strelnic. Promet je še v povojih. Vse je svečano resno. Trgovine nimajo blaga, kavarne in sploh javni prostori se niso osnaženi. Manjka tam podjetnikov s kapitalom in delavnih sil. Srbski možje do 60. leta tiče še v vojaški suknji.

Moja prva pot je bila na ministerstvo in v parlament. Slovenci imajo tam važno besedo — vse drugače kot je bilo v stari Avstriji. Smo sedaj važen državni faktor na svoji zemlji. Precej upliva imajo Francozi. Zdi se, da skušajo uplivati na jugoslovansko politiko in gospodarsko življenje: treba bo imeti odprte oči napram temu zavezniku. Francozki kapitalisti kupujejo velika podjetja v Srbiji in skušajo pridobiti si tam upliv, kakor so ga imeli Nemci pred

Iz Rusije.

(Poroča I. H., ki se je pretekli mesec vrnil iz Rusije.)

Kako se mi je godilo v Rusiji, me vprašaj, prijatelj? Odgovor je kratek: slabo. Toda bilo jih je mnogo, ki so bili od doma vajeni boljšega od mene in se jim je tam godilo še slabše. Blagoslovljena bodi ura, ko sem se šel učiti rokodelstva! S poštenim delom svojih rok sem pred vojno preživel sebe in svojo rodbino, in upam da mi bo to mogoče tudi zanjeprej. Moje rokodelstvo mi je pomagalo, da sem kot plennij-vjetnik zaslužil sebi in svojim tovarišem marsikak pribojšek. Že prej sem bil prepričan, v vojni pa sem še bolj spoznal, da je rokodelstvo zlata vredno. Zato me najbolj veseli, da je moj devetletni sinček že danes navdušen za očetovo rokodelstvo.

Onstran Volge.

Z drugimi tovariši vred so me odpeljali daleč v Samarsko gubernijo na mejo Azije. Najprej sem delal pri bogatem veleposestniku, ki je imel 2.400 desjatin zemlje. Desjatina je prilično 2 orala. Mož je imel 4 sinove, ki so se šolali; eden je bil še v gimnaziji, trije pa na vseučilišču. Plačeval je mesečno 1500 rubljev za njimi. Tam sem zbolel; prišel sem v bolnico in ko sem okrevaj, so me prideli kmetu, pri katerem sem bil nad 2 leti.

Kmečko življenje.

Zemlja je bila tam carska. Kmetje so žrebali za njo. V kapo so vrgli lističe s številkami in potem je vsakdo potegnil listič iz kape. Katero številko je potegnil, tisti del je dobil. Navadno so se potem prepirali med seboj, ker nekateri seveda niso bili zadovoljni s svojimi deleži. Za boljše zemljo so plačevali precej visokojemnino. Veliko smo trpeli s tem, da so bila ta zemljišča daleč od bivališča. Že ob dveh zjutraj smo se odpeljali; vozili smo se več ur, tako daleč kakor je od Ptuja do Ormoža; potem smo delali cel dan in zvečer ob 9ih ali 10ih smo se vračali. Hrana ni bila slaba; toda dobili smo jo le dvakrat: pred odhodom in zvečer po vrnitvi. Sin mojega gospodarja je obdeloval polje, ki je bilo 35 verst (versta je 1 kilometer) oddaljeno. Ostal je cele dni zunaj, dokler ni pospravil vsega pridelka.

V zimi pa smo se vozili v gozd oglje žgat. Pri tem sem imel priliko, da sem nekoliko politiziral s svojim gospodarjem. Razlagal sem mu, kako pri nas ljudje živijo, učil sem ga, da se morajo tudi Rusi povzdigniti, da ne ostanejo za drugimi deželami. Moje rokodelstvo se je tudi tu izkazalo blagodejno. Tam so vsi spali na tleh. Slekli je kožuh, na polovici kožuha je ležal, z drugo polovico pa se je pokrili; škornje si je dal pod glavo. Jaz sem jim napravil postelje, omare, mizo in drugo pohištvo, da je bila hiša skoro elegantno opremljena.

Plugji, vozovi in poljedeljski stroji so bili iz Nemčije ali iz Amerike. Kar je bilo pohištva v kavarnah in pri boljših rodbinah, je bilo z Dunaja. Neštetokrat sem pri popravljanju omar, miz in stolov našel vtisnjena imena dunajskih tvrdek. Dunaj je zaslužil na Ruskem lepe milijone s samim pohištvom.

Rodbinske razmere.

Moj gospodar je imel dva sina. Eden je bil oženjen in je imel več otrok. Tri deklice so študirale; v kraju je bila osemrazredna gimnazija. Dve sta nameravali postati učiteljici, mlajša pa je hotela študirati za doktorico. V tem oziru je tam narobe kakor pri nas. Ruski kmet pravi: fantje dobijo po meni živino, pluge, vozove in drugo; ni se jim treba učiti. Dekleta pa se naj učijo, da si bodo služile kruh. Ali pa jih prodajo za žene. Res, prodajo! Bil sem skrajno ogorčen, ko mi je gospodar povedal, da je prodal hčer za 250 rubljev. Pri nas fanta še da kdo tuintam v šolo, za deklice pa mora zadostovati, kar se naučijo doma. In vendar je izobrazba potrebna obema spoloma in vsem stanovom. Tudi kmet se mora izučiti, tudi on mora natančno ručuniti in pisati svoje računske knjige, kakor trgovci. Marsikatera kmetija bi se ohranila, če bi si posestnik zapisoval vse izdatke in prejeme, da bi vedel, kaj mu več nese, ali njiva ali travnik, ali žito ali živina itd. In tudi kmečke gospodinjice bi se morale izobraziti v vsem, kar

vojske na Turškem. Slovenski kapitalisti, požurite se, tam je polje za vaše delo. Oglejte si Beograd in sploh južno ozemlje naše nove države, da nas zopet ne prebije tuji: Srbi vas bodo sprejeli z odprtimi rokami.

Življenje v Beogradu je silno drago. Soba, če jo človek sploh dobi, stane na dan najmanj 50 kron. Tudi živil primanjkuje vsled pomanjkanja prevoznih sredstev kljub temu, da je v Slavoniji in Banatu neizmerna množina živil. Privatna iniciativa mora poseči vmes, državni aparat ima za sedaj preveč posla z mednarodno politiko.

Srbi nas Slovence visoko čislajo. S tem dejstvom moramo računati in si utrditi svoj upliv v Jugoslaviji v vseh panogah. Gledamo lahko z velikimi nadami v našo jugoslovansko bodočnost. Sedaj pa delo in zopet delo.

— a.

Gospodarstvo.

Vinogradniki — pozor na trsno plesnobo ali oidij v letu 1919!

Izmed mnogoštevilnih rastlinskih zajedavk, ki napadajo vinsko trto, je poleg peronospor trsna plesnoba ena najbolj nevarnih in pogosto nastopajočih. V vojnem času je ta prizadajala vinogradnikom toliko škode, da se je bolj bojijo kot peronospor. Pomanjkanje izdatnejšega protisredstva — čistega, fino zmletega žvepla, ki smo ga pred vojno dobivali iz Italije, je krivo, da se je ta bolezen tako razpasla. Vsa priporočena nadomestila, kakor so: natrijev sulfat ali salojidin, hipermanganat, sivo žveplo, apneni belež, soda, pepel i. dr., niso dosegla niti izdaleka onega učinka, ki ga je možno doseči s pravim, fino zmletim žveplom. Zato je razveseljiva vest, da je „Slovenska kmetijska družba v Ljubljani“ sklenila kupčijo za večjo množino tega blaga, ki nam lahko v tem letu odstrani pretečo nevarnost; kajti glavice, ki povzročajo to bolezen, prezimujejo na trsnem lesu in bati se je, da bo tudi letos plesnoba povzročila mnogo škode posebno, ako bo poletje njenemu razvoju ugodno, to je, če bo prevladovalo vlažnotoplo

vreme. Plesnoba se rada pojavi v bolj zaprtih legah, v pregozilih in bujno rastočih nasadih in posebno pri nekaterih, boljših trsnih vrstah. Peronospori slično napada tudi plesnoba vse zelene trsne dele, vendar s to razliko, da se naseli le na površju, dočim se peronospora vglobi v notranje dele listja, oziroma mladik in jagod; če opazimo, da se listje ob robu sfrkuje nekoliko navzgor in da je na listju, na mladikah in na grozdju neka pepelu podobna prevlaka, tedaj ni dvoma, da imamo v vinogradu trsno plesnobo, ki se, ako nastopi močno, tudi izdaja po plesnivem duhu. V škodljivi meri nastopa največkrat samo na grozdju. Ker se, kakor rečeno, plesnoba naseli le na površju trsnih delov, jo je lahko ovirati v razvoju tudi še, če se je že tu in tam pojavila, dočim je peronospora mogoče zabraniti le, če se še zdravo trsje poskropi z bakreno galiceno-apneno raztopino, ki naj prepreči kaljenje poronospornih trosov. Bakrena galica, ki je v zvezi z apnom izborno sredstvo zoper peronosporo, ne prepreči, oziroma ne ugonobi plesnobe; zoper to je po dosedanjih skušnjah najboljši pripomoček večkratno prašenje s fino zmleto žveplovo moko. Pod vplivom solnčne toplote se tvarja iz žvepla žveplena sokislina, katera zaduši plesnobo, oziroma prepreči razširjatev plesnobnih glivic na sličen način, kakor se prepreči plesenje praznih sodov, če se žveplena sokislina spravi v nje z vžiganjem požvepljanih trakov. Čim finejša je žveplova moka, tem manj je je treba in čim toplejša je ob enem vreme, tem preje se žveplo razžge in tem boljši je uspeh. Žveplovo moko je trse fino poprašiti prvič, ko so se pokazali vsi grozdiči, drugič neposredno pred cvetenjem in tretjič, ko dobe jagode nekako debelino drobnega graha. Žvepla pa se lahko brez škodljivih posledic tudi med cvetenjem, ako je to potrebno iz kateregakoli vzroka. Če se še vzlic trikratnemu poprašenju pozneje prikaže na kakem trsu bolezen, ga je enkrat poprašiti s sosednjimi vred. Žvepla se naj ne pri lepega vremenu, ko je prenehala jutranja rosa, in sicer tako, da je žveplo fino in enakomerno kakor megla razdeljeno. Dežuje li prej, nego je solnce žveplo razžgalo, tedaj je žvepljanje pri lepem vremenu ponoviti. Če je solnce učinkovalo, se čuti močen vonj po vinogradu. Ako bo

prilika dobiti žveplo, naj se je posluži vsak vinogradnik, sicer se izpostavlja pri sedanjih visokih vinskih cenah veliki izgubi, če mu plesnoba vsled opustitve žveplanja uniči polovico ali še več trgatve. Žveplo naj bi naročali vinogradniki potom kmetijskih podružnic; zato se nujno priporoča ustanoviti v vsaki župniji eno kmetijsko podružnico naše „Slovenske kmetijske družbe v Ljubljani“, ki ima v zalogi razne gospodarske potrebščine, kolikor jih je pač mogoče dobiti pri sedanjih razmerah. Da bi bilo tako združenje kmetovalcev po župnijah splošno v korist, o tem ni dvoma.

Zupanc.

Garje ali srab.

(Piše živinozdravnik dr. Zavrník.)

Bolezen je gotovo nekaj zelo neprijetnega in tem neprijetnejša, čim težje se odpravi ali ozdravi. K tem slednjim pripadajo nalezljive bolezni, ki se preneso od živega bitja na drugo. Nekateri se prenašajo po živalih iste vrste. Svinjska kuga je nevarna le svinjam, istotako rudečica ali pereči ogenj, druge se oprijemljejo več ali manj vseh domačih živali. Med slednje spadajo konjske garje. Ljudje še pogosto mislijo in verjamejo, da jih povzroči prehlad, da je to navadna srbečica ali da se z njimi čisti kri. Vsaj toliko so se že pojmi razbistrili, da ni slišiti več, da je to bolezen prineslo vreme ali megla. Vzrok bolezni je majhna živalica, manjša od uši, s prostim očesom komaj vidna; imenuje se srbec, pršica ali grinja. Imamo jih več vrst; najbolj nevarna in neprijetna je vrsta Skabies, ki povzroča garje pri konjih, kakor smo je bogati v ptujskem okraju, pa tudi drugod. Ta srbec se zarije v kožo, si rije rove, se živi od soka. V teh rovih leže samica jajca, iz katerih že v teku 3 do 10 dni izlezejo mladiči, ki so v 2 do 3 tednih godni, da se lahko spet množijo. Neki znanstvenik je preračunal, da se razvije v ugodnih razmerah iz enega para srbcov v 5 do 6 tednih pol milijona samcev in milijon samic. To je torej hitra razmnožitev in radi tega so tudi konji, ki se zanemarjajo, goli, komaj so se prikazali prvi znaki bolezni. Garje ali srab nastane torej le tam, kjer so se zaredili srbeci. Prenosljiva pa je bolezen in nevarna radi tega, ker ne moremo nikdar vedeti, kedaj se prenese; ker teh živalic nik-

potrebujejo, da bodo varčno gospodinjile in znale pridelke dobro porabiti ter iz njih napraviti tečno in zdravo hrano. Kako dobre jedi se dajo napraviti iz sočivja, in vendar koliko sadja gre v izgubo!

Carske oblasti.

Naselbina, kjer sem služil, je bila vas Borskij. Štela je kakih 2000 hiš in kakih 18.000 prebivalcev. V njej je bila carska volost, pod katero sta spadali še dve manjši občini, ki pa sta tudi šteli vsaka nad 300 hiš. Carski uradnik je bil obenem sodnik, ki je smel kaznovati z ječo do 14 mesecev. Njemu so bili podrejeni orožniki, ki so bili vsemogočni. V bolnici sem se spoznal z inženirjem, ki so ga orožniki pretepli, da so mu kosi kože viseli z glave. Natepli pa so ga zato, ker jim je branil pretepanje vojnih vjetnikov. Ljudstvo je neuko, ne pozna svojih pravic, ne bere častnikov, veruje le, kar mu reče pop. Moj gospodar se ni mogel načuditi, da sem jaz vedel več o Rusiji nego on sam in kar gledal je, ko sem mu pripovedoval, kar sem bral nekda v knjigah in časnikih o Nemčiji, Franciji, Angliji, Ameriki in Japonski.

Druga instanca je bila ujezda v Busuluku; to bi bilo po priliki naše okrajno glavarstvo v večjem obsegu. Predstojnik je smel kaznovati z ječo do treh let. Tretja instanca je bila gubernija v Samari.

Pri Čehoslovakih in kozakih.

V času revolucije se je v naše oddaljene kraje izvedelo hitro, da je car odstavljen, druge posledice pa so prihajale le počasi. Do delitve zemlje sploh ni prišlo, ker so se v teh krajih bili boji med Čehoslovaki in boljševiki.

Ko je bil sklenjen mir v Brest Litovskem, bi bili imeli Rusi Nemčiji in Avstro-Ogrski vrniti vojne vjetnike, tudi Čeha, ki so se borili kot prostovoljci v ruskih vrstah. Ljening je to tudi hotel storiti in je zahteval, da se češkoslovaska legija v Pensi razoroži. Ti pa se niso dali razorožiti in njim so se pridružili tudi kozaki. Osem mesecev so bili Čehi gospodarji ob Volgi in vzhodno od Volge proti Sibiriji. Vzeli so v svoje vrste tudi vse vojne vjetnike, kolikor so jih našli v onih krajih. Tako sem tudi jaz služil tri mesece (septembra, oktobra in novembra 1918) pri kozaški artiljeriji. Toda kozaki so bili slabi vojaki, ki so se umaknili, ko je padel prvi strel. Mene je kozaške službe rešila bolezen in prišel sem v Orenburg ob Uralu v bolnico.

V tatarskem taborišču.

Ko sem ozdravil, sem prišel v tatarsko taborišče v Orenburgu; to je baraka velikankega obsega. Ima obliko kvadrata, ki mu vsaka stran meri 450 m. V njej je nešteto majhnih celic, vsaka z železnimi vrati. Ljudstvo pripoveduje, da so Tataři nekda tu tržili z ženami. Vse je zelo dobro ohranjeno, dasi že kakih 200 let staro.

Tu so 21. januarja t. l. boljševiške čete presenetile kozake. Napadle so jih od treh strani, da so se komaj umaknili na vzhod in niso imeli več časa, da bi se nas vzeli v Sibirijo. Boljševiki so odprli barako in dovolili vsakemu, da gre svojo pot, kamor hoče. Jaz sem se 23. januarja napotil in po težavnem potovanju v najhujši zimi deloma peš, deloma po železnici sem 22. sušca srečno priromal v Ptuj. Od 7. do 10. februarja je bila zima, da mi je šla koža z lica in z rok. Prvič sem se dobro počutil v Debrecenu, ko

so nas desinficirali in sem po dolgem času izvrstno spal brez raznih neljubih gostov v obleki.

Kaj mislim o boljševizmu?

Ne poznam boljševiškega programa. Značiti je dober in znabiti Ljening tudi dobro in pošteno misli. Toda način, kako si neizobraženo ljudstvo razlaga boljševiške ideje in jih izvaja, je pripeljal Rusijo na rob propada. Na Ruskem so kmetje ob izbruhu revolucije spomladi 1917 napadli graščine (kakor to zimo na Hrvatskem in Ogrskem) vzeli so, kar so mogli, drugo so uničili ter si zemljo razdelili. Ko so poželi in pospravili pridelke, pa so prišli boljševiki iz mest in so jim vse vzeli. Vsled tega noče nikdo obdelovati polja več nego rabi za sebe in bati se je, da bo letos na Ruskem lakota pomorila velik del prebivalstva.

Velika nevarnost je, da se bodo posamezni ruski boljševiki vtihotapili v druge dežele in razširili svoje pogubonosne ideje. Nezadovoljnežev, ki nočejo delati, pa bi radi dobro jedli in pili, je povsod zadosti. Še večja nevarnost pa so Madžari, ki so v boljševiških vrstah in katerih število se ceni na 250.000. Rus je mehke narave in se zadovolji, če mu daš jesti, Madžari pa so nenasitni roparji in ne poznajo strahu.

Če bodo naši ljudje spoznali, da brez dela ni jela, da torej mora vsakdo delati, ne pa živeti od goljufije, ropa in tatvine, da moramo drug drugemu pomagati in vzdržati mir in red, potem imamo upati, da boljševizem ne najde pota v našo Jugoslavijo tembolj, ker je naša država dovolj bogata, da preživi svoje prebivalstvo. To pa le, če vlada red v državi in če vsakdo stori svojo dolžnost.

dar ne vidimo. Treba je lo s ščetko ali čohalom, ki smo ju rabili pri obolelem konju, proti v dotiko z zdravim in bolezen se prenese. To se pa zgodi tudi z drugimi stvarmi, z roko, z otejo in z vprežno opremo. Naleze se konj bolezen zlasti v hlevu, kjer je stal bolan konj. Vzrok je ta le: Ko srbeci rijejo po koži, povzroči to hudo srbenje, mogoče izločajo le ti tudi kako tekočino, ki žge. Radi tega se konj drgne ali čoha, ker ga srbi, ob steno ali jasli in koder se more. Bolani konj odide iz hleva in na njegovo mesto pride zdrav konj, se dotika onih mest, kjer si je srbece izdrnil garjevi. Če bi se tega takoj izčistilo, predno so se mogli srbeci zariti v kožo, bi se jih spravilo od telesa in bolezen bi ne nastala. Našel sem mnogo posestnikov, ki niso imeli svojih konj v dotiki z bolnimi in čudili so se, kako so njihovi zboleli. Po izpraševanju sem dognal, da je konj bil v tej ali oni gostilni v hlevu. Konj pokaže sam, predno se spozna, če je garjev, z drgnjenjem; grize se na onem mestu. Če se ga pobrška po koži, se čutijo mozoljčki in konj se k temu smeji, kakor pravim jaz, to je priostri šobi in dreveni ž njima, ker mu dobro de. Srbeci rijejo po povrhnjici, to je zgornji plasti kože, koža zboli in ž njo dlačne korenine. Zato začne na onih mestih izpadati dlaka. To pa se zgodi, če so se srbeci že močno razmnožili. Konj je lahko že 4 do 6 tednov bolan, a še tega ne opazimo. Ko pa jim je začela dlaka izpadati in se proti bolezen ničesar ne stori, nastanejo mozoljčki, kraste in koža zateče in otrdi. Vsak čas in vsak položaj ni ugoden za razvoj te bolezen. Zlasti ugodna ji je toplota in nesnaga. Zato se bolj razvije po zimi v toplih hlevih in pri zanemarjenih konjih. Zato je tudi res, da konji ki so dobro čiščeni, ne zbolijo kmalu. S čiščenjem se namreč mnogo srbecev, ki se še niso skrili v kožo, odstrani in zabrani razvoj. Nato se je posebno pozabilo pri častniških konjih v vojski. Tam je imel en konj enega moža, ki je imel v prostem času vedno ščetko in čohalo v rokah. Večkrat se pa utrujeni vodnik nosilčev ni mogel s svojim kopitarjem toliko ukvarjati in srbeci so imeli dovolj časa, da so se razmnožili. Kako se garje prenašajo, evo par slučajev. Posestnica je prevzela v mestu ob času prevrata mulo. Ta je kmalu kazala znake te bolezen. Proti temu se ni nič naredilo. Mula ni znala voziti. Sosed je bil dober in jo je dal pripreči svojim konjem. To se je zgodilo le enkrat. Okužili so se konji. Slednič je prevzel mulo drugi posestnik. Postavil jo je v poseben hlev in zabičal hlapcu, da si roke prej očisti, predno gre h konjem. Dal je tudi za mulo posebno ščetko in čohalo. Vendar se je prenesla bolezen na konje; v tem slučaju se je to najbrž zgodilo po hlapčevi obleki, ali pa po rokah, ker si jih je najbrž pozabil očediti. V drugem kraju je imel posestnik garjevega konja. Dvema sosedoma ga je posodil. V par tednih sta imela tudi soseda bolane konje in sicer najprej gole na onem mestu, kjer je ležal komat. Bolezen se prime tudi človeka in ta jo lahko prenese na konja. Takšen slučaj sem tudi izsledil. Konj je bil od meseca listopada lanskega leta torej tri mesese vedno v hlevu, ni bil naprežen in ne s tujimi konji skupaj. Končno mi je posestnik povedal, da je imel njegov sin, ki ima konja v oskrbi, pred tedni srbečico na rokah, ki pa je že prestala. Tu je prenesel človek bolezen na konja. Kaj je torej storiti v slučaju, če se opazi ta-le nalezljiva ali sumljiva bolezen? Kužni zakon — nekaj dobrega od ranjke Avstrije, — ki je v veljavi, veleva v tem slučaju naznanitev boleznih občin ali pa živinozdravniku. Kdor tega ne stori pravočasno, je po zakonu kaznovan, na drugi strani pa ima sam izdatno škodo. To ni bolezen, ki bi se dala z domačimi zdravili odpraviti: razen tega je nalezljiva, torej nevarna za druge; vendar se da takoj v začetku z majhnimi stroški odpraviti. Uradni živinozdravnik pride na državne stroške pregledat konje; stanejo le zdravila, ki jih mora plačati po zakonu posestnik sam. Zakonske določbe merijo vse na to, da se bole-

zen ne prenese. Zato se ne smejo oboleti konji prosto rabiti. V krajih, kjer je velik promet, se morajo dejati konji pod zaporo v hlev, kjer tega ni. kakor navadno po naših občinah, se smejo rabiti v določenem okolišu, da ni delo moteno. **Za svoje delo lahko rabi obolele konje v domači občini, oz. po svojih posestvih vsakdo.** Žalibog so še ljudje, ki trošijo neumne govornice, da se takih konj ne sme več zapreči. To je omejenost. Ko se je dognala bolezen, se mora bolnik takoj zdraviti od živinozdravnika. Mnogi posestniki so se mučili iz strahu pred stroški sami. Zmivali so žival s kako stvarjo vsak dan, mučili so sebe in žival a bolezen vendar niso odpravili. Tako je neki posestnik kopal korenine, zlasti take, ki rastejo pod vodo in jih je kuhal za zmivanje. Porabil je zato pet dni. Vsak dan je zmival dalje nego eno uro. Za razne maže tu pa tam kupljene je izdal že čez 100 K, ko sem prišel k njemu. Skratka vse stroške z delom skupaj je računil sam po malem čez 200 K, pri čemer pa ni zaračunal dela, ki bi ga lahko dovršil v omenjenem času. A uspeh je bil ta, da konj še vedno ni bil zdrav; moral je začeti nanovo s pravihim zdravljenjem; v 14ih dneh je bil konj dober. Če bi bil pa bolezen takoj v začetku prijavil, bi bil imel le stroške za poslednje zdravljenje in še ti bi bili najbrž za polovico manjši, ker se bolezen ni bila tako hudo razvita. Poleg tega pa so se od njegovega konja nalezli še tuji. Edino kar se naj naredi je, da se bolnega konja loči od zdravih, da se stojišče očisti ter razkuži. Konja samega pa naj se zmiva z 3% lizolovo ali kreolinovo raztopljino; s tem se včasih že v začetku odpravi garje brez drugih pripomočkov; sicer se pa vsaj bolezen ne množi. Toda glavna stvar po mojem mnenju ni le zdravljenje, ampak razkuženje okolice, to je hleva. Ta se mora namazati s sveže ugašjeno apneno raztopljino in sicer tako, da ni videti nikjer več črne lise. Tudi tla se morajo z njo politi. Z lizolovo raztopljino se mora umiti vse, kar je bilo v dotiki s konjem. Sedaj imamo v našem okraju 168 okuženih dvorcev in 234 garjevih konj. To je ogromno število. Če bi v začetku, ko se je bolezen sploh prikazala bili takoj znani prvi slučaj, katerih je gotovo bilo komaj peti del, bi bilo prihranjenih mnogo stroškov. Če računimo, kar je pa zelo malo, za vsakega bolnega konja izdatkov brez državnega plačila za pota po 50 K je to vsota okrog 12.000 K. Peti del, toliko računim bolnih slučajev, ki so že prišli okuženi iz vojske, bi bil le 2400 K. Torej je po mojem računu šlo malo računano čez 10.000 K v nič le radi malomarnosti onih posestnikov, ki niso prvih slučajev takoj prijavili. Pri tem pa je še nekaj drugega važnega. Ti vojaški konji so še razmeroma poceni, a dragi so oni domačaga plemena. Vseh konj je v našem sodnem okraju z žrebeti okrog 4120; od teh računim okrog 600 lahkkih oz. vojaških, torej je v nevarnosti okrog 3500 konj domače pasme. Predvsem je torej potrebno v prvi vrsti v nevarnih časih, ko je kuga razširjena, zelo dobro čistiti konje. Ne postavljajte konj v gostilniške hleve in ne spravljajte jih v dotiko s tujimi. Ne izposojujte in ne jemljete na izposodo opremljenih zlasti vprežnih stvari od sosedov, če to ni neobhodno potrebno. Če kupiš staro, popravljeno vprežno opremo od sedlarja, jo moraš zmiti z lizolovo raztopljino, predno jo položiš na konja. Sosedu, ki ima nesrečo, da so mu konji zboleli na garjah, je treba svetovati in ga podučiti, da to ni prehlad, ne čiščenje krvi, ali kaj podobnega. Sumljivost boleznih je bolje prevečkrat, kakor premalo-krat javiti. Posestniki žrebcev, ki jih spuščajo za plemenjenje, si naj poprej dobro pregledajo prignane kobile, predno jih puste v dotiko z žrebcom. Bolje je, če se ena kobila ne obreji, kakor pa če bi se našel žrebec garij in bi bil kontumaciran ter bi pri tem cela vrsta kobil ne mogla biti oplemenjena. Pri nakupu je treba dobro ogledati gola mesta ali mesta z obdrgnjeno dlako. V medsebojnem podpiranju bomo odpravili to bolezen, ki nam gospodarsko jako škoduje.

Krompirjevih olupkov se spomladi, ko so že cime pognale, ne sme surovih krmiti. Najbolje je če se cime sploh odstranijo in če se krompir, oziroma olupki dajejo svinjam kuhani. V tem času se razvije v cimih mnogo strupa solanina, ki povzroči pri svinjah zastrupljenje. Pojavi se to tako, da začne svinja naekrat slabeti v zadnjem delu; sesede se, bruha in postaja slaba. Pozneje ohromi po celem telesu. Potrebna je takojšnja živinozdravniška pomoč. Kot prvo pomoč je dobro dati stolčeno notranjo hrastovo skorjo in Glauberjeve soli v veliki množini.

Klasifikacija konj v ptujskem okraju. V ptujskem okrajnem glavarstvu se vrši ta in tudi prihodnji mesec klasifikacija vseh konj. Komisija postopa dokaj pravično in se naše ljudstvo v splošnem ne more pritožovati. Da zabavljajo razni konjski tatovi in konjski prekupevalci, je pač umevno. Toda na nekaj bi tudi mi opozorili komisijo. Naši kmetje so ob prevratu pridobili mnogo konj od ogrskega trena, ki se je pomikal z italijanske fronte čez naše kraje proti ogrski meji. Naši ljudje so bili takrat v dvomu, ali smejo kupovati konje, katere so jim ponujali Ogrji. Narodni svet v Ptuj se je vsled tega telefonično povprašal pri najvišjem poveljstvu v Ljubljani, ali je nakup ogrskih konj dopuščen. In najvišji poveljnik v Ljubljani podpolkovnik Ulmansky je narodnemu svetu telefonično odgovoril popolnoma umestno, da se naj ogrski konji od naših ljudi kupujejo v čim največjem številu, saj pridejo sicer čez mejo in so za nas izgubljeni. Narodni svet je to med ljudstvom razglasil in so ljudje v najboljši veri tu ob ogrski meji kupovali ogrske konje in jih tako pridržali v okraju. Seveda so bili prepričani, da ostanejo konji brez nadaljne odškodnine njihova last. Po našem naziranju mora komisija pri pregledovanju konj to dejstvo v polni meri upoštevati in če ni dvoma, da je konj res kupljen od ogrskega trena, potem bi se konj ne smel odvzeti in tudi ne zahtevati plačila kake odškodnine za državo.

Vprašanje kruha. Mnogokrat so se od vseh strani ponavljale tožbe, da nam preti prihodnja jesen glad, ker je obdelanih zelo malo zemljišč. No, iz objavljenih statističnih podatkov, ki jih je zbrala sremska županijska oblast, je razvidno, da je v sremski županiji posejano letos v primeri z letom 1913/14 88% ozimne pšenice in rži ter 87% ječmena. Ker je bilo ravno v sremski županiji oplenjenih največ veleposestev in uničen inventar, da teh veleposestev sploh ni bilo mogoče obdelati, se mora ta uspeh smatrati za zelo dovoljen in je na vsak način pričakovati, da uspeh pomladne setve ne bo slabši, nego je bil oni jesenske. Ravnotako pa je pričakovati, da bo uspeh v drugih krajih Jugoslavije vsaj tako ugoden, kakor v sremski županiji, kjer je bilo največ agrarnih nemirov, plenjenja itd.

Uvoz kože v Slovenijo dopuščen. Minister za obrt, trgovino in industrijo Ribarac je na intevencijo dr. F. Novaka dopustil promet s kožami med Bosno in Hercegovino, Hrvatsko in Slavonijo ter s Slovenijo. S tem je dovoljno rešena prošnja industrijcev za uvoz kože v naše kraje.

Živež iz Amerike na potu. Vlada SHS je nakupila za 14—20 milijonov dinarjev živeža v Ameriki, odkoder so odšle že velike zaloge namenjene naši državi.

Zlatonosne rude v Srbiji. Zlatonosne rude se nahajajo v Srbiji v kvačinskem in požarevaškem okrožju in to med Neresnico in Majdanekom. Ena koncesija je izdana za kopanje teh rud leta 1903 nekemu rudarskemu sindikatu na prostor 7500 ha, a drugo dovoljenje se je izdalo leta 1902 v takozvanem kraju „Blagojev kamen“ za prostor 410 ha. Poleg tega se nahajajo zlatonosne rude v bližini mesta Ranea ob Donavi, Bele Palanke na področju severne strani Kopaonika, Leli Zovarsa in obrežju Črne reke poleg Timoska. Sekundarni sloji zlatonosnih rud se opažajo na mnogih krajih.

Hrvatski veleposestniki spletkarijo. „Jugoslavija“ poroča po dopisu iz Zagreba: Hr-

vatski veleposestniki so si osnovali organizacijo, ki naj bi branila njih interese proti nameravani agrarni reformi. Ker dobro vedo, da bi ne mogli računati na simpatije javnosti, če bi nastopili z odkritim vezirjem, so se skrili za firmo „splošne agrarne zveze“ in radi le, šega res tudi pritegnili nekaj manjših posestnikov. Ker pa vedo, da kljub temu ne bi hotela nobena politična stranka nastopati v njih interesu, so obenem sklenili, da stopi njih organizacija na politična tla in nastopi že pri prihodnjih volitvah v konstituantno kot samostojna politična stranka.

Za jugoslovansko Reko in Trst. Belgrajska „Pravda“ se bavi s primorskim vprašanjem in razlaga, da Split ne bi mogel nadomestiti izgube Reke in Trsta. Ako vržemo pogled na naša jadranska mesta — pravi belgrajski list — moremo trditi, da razun Reke in Trsta nimamo na celem Jadranu ne ene druge luke, ki bi odgovarjala našim gospodarskim in trgovskim potrebam. Res je: Split se sčasoma spremeni v večjo trgovsko luk, ali da bi Split mogel postati ono, kar sta bili Avstro-Ogrski Reka in Trst, bi trebalo prej odpraviti eno neodstranljivo težkočo: neprimernost splitskega zaledja. Pa tudi v slučaju, da se sčasoma zgrade železniške proge, ki bi Split kot naše trgovsko središče spajale z notranjostjo države SHS, bi Split ne mogel niti od daleč odgovarjati našim gospodarsko-trgovskim potrebam. Da bi za moderno ureditev splitskega pristanišča trebalo najmanj 20—30 let, kar bi za nas značilo milijarde in milijarde izgube v narodnem gospodarstvu, o tem niti ne govorimo.

Dobava blaga iz Angleške. Zastopstvo ene največjih združenj na Angleškem javlja trgovski obrtni zbornici v Zagrebu, da morejo njene specialne tovarne dobaviti na Hrvaško vsakovrstne potrebščine za gozdne železnice, tramovje, električne industrije, trgovske ladje, knjigotiskarstvo, samo kovinsko orodje vsake stroke ter avtomobile. Blago bi moglo priti samo za nekoliko mesecev.

Koliko kron je bilo žigosanih? Na podlagi uradnih poročil je bilo v naši državi žigosanih kron in sicer: V Srbiji (okroglo) 600 milijonov, v Bosni in Hercegovini 500 milijonov, v Hrvatski in Slavoniji 1500 milijonov, v Sloveniji (izvzemši zasedeno ozemlje) 500 milijonov, v Vojvodini 2500 milijonov, v Dalmaciji 200 milijonov. Poleg tega je bilo žigosanih okrog 60 milijonov bolgarskih levov in 15 milijonov črnogorskih perperov. Vsega je torej v naši državi poleg dinarov skoro 6 milijard papirnatega denarja.

DOPISI.

Glasovanje v radgonskem okraju. V februarju se je v radgonskem okraju vršilo nekako ljudsko glasovanje, ki naj bi pokazalo, da prebivalstvo nima izkrenejšje želje, nego da se združi z Nemško Avstrijo. Glasovanje so kajpada uprozorili Nemci. Kakih pomočkov so se posluževali, da bi se jim posrečilo preslepiti svet in ustvariti videz, kakor da ljudstvo ne mara za Jugoslavijo, ampak hoče pripadati Nemški Avstriji, o tem priča službeno poročilo, ki ga je prejel Ljubljanski dopisni urad in ki navaja med drugim, da sta občinski predstojnik Grafener in neki občinski svetovalec v občini Rožni Grunt podpisovanje glasovnic v prilog Nemški Avstriji izsiljevala s tem, da sta slovenskim občanom grozila z izgonom iz občine, ako ne glasujejo za Nemško Avstrijo. Isto se je godilo v docela slovenski občini Ščavnici. V draženberški občini so Ferdinand in Johann Weinhandl ter Ferdinand Simonitsch hodili od hiše do hiše in žugali, da ne dobi nikdo na posodo kotlov zakuhanje žganja in da Simonitschev mlin ne bo mlel za nikogar, kdor ne zapiše na glasovnico, da hoče biti pripadnik Nemške Avstrije. Izsiljevali pa niso podpisov samo od moških in žensk, celo otroke so primorali podpisovati glasovnice. Tako se je delalo v draženberški občini, kjer razen Meinhandlovih sploh ni nobenega Nemca.

Več zavednosti! Marsikdo je tak Jugoslovčan, da ga vsaka najmanjša stvarica, ki mu ne prija, razburi tako, da kolne Jugoslavijo. To so ljudje, ki niso vredni svobodne Jugoslavije. Malodušnost in jadikovanje sedaj ni na mestu. Saj tudi v Nemški Avstriji ne lete lačnim ljudem pečena piščeta v usta. Imejmo vendar malo več potrpljenja!

Kmetje se pritožujejo, da ne dobijo težakov za poljsko delo, čeravno dajejo po 6 K na dan in hrano. Ljudje božji, tako ne gre! Polje se mora obdelati, drugače vsi skupaj gladu poginemo; kajti brez dela ni jela.

Deška meščanska šola je nujno potrebna v Ptuj. Meščanska šola je za tiste, ki si hočejo pridobiti več izobrazbe, kakor je nudi ljudska šola, potem pa se posvetiti kmetijstvu, trgovini, obrti in drugim praktičnim poklicem. Za take ni gimnazija, ker ne rabijo latinščine. Tudi bi gimnazija bila prepolna, če bi vsi zahajali vanjo. Sliši se, da se samo iz ptujske okolice 26 učencev pripravlja za gimnazijo. Naše ljudstvo je ukaželjno, vlada mora skrbeti za vse vrste šol, da ne bodo vsi silili v eno. Gimnazije in realke naj bodo za tiste, ki hočejo dalje študirati; za druge pa so meščanske, kmetijske, obrtne in trgovske šole.

Ptujska gimnazija se polagoma poslovenjuje. Ob novem letu se je otvoril prvi slovenski razred, ki šteje zdaj 36 učencev in 5 učenk. Koncem sušca so bili definitivno odpuščeni 4 nemški profesorji: dr. Brauner, dr. Hoffer, Preindl in dr. Zack, ki pa so 1. aprila še dobili plačo od naše vlade. Zdaj je v učiteljskem zboru 9 Slovencev in 6 Nemcev. Nemški profesorji ostanejo do konca šolskega leta. Prihodnje šolsko leto bo gimnazija čisto slovenska. Koliko razredov bo imela, je odvisno od tega, ali se bo prijavilo zadostno število slovenskih dijakov, zlasti za višje razrede.

Središče. Tukajšnji občinski zastop je v svoji izredni seji dne 31. marca t. l. imenoval gospoda Jožefa Šinko, tržana in bivšega župana trga Središče, v hvaležno priznanje njegovih zaslug v političnem kakor tudi v gospodarskem oziru, posebno za časa vojne dobe, za njegovo 21 letno vzorno in požrtvovalno županovanje v prid občanov, častnim tržanom, z naslovom župan starosta. Častitamo!

Zasedanje notarskih mest v Ptuj. Kakor posnamemo iz včerajšnje „Straže“, je gospod Straffella potrjen za notarja v Ptuj. Proti njegovi osebi kot taki nimamo sicer nikakih predsodkov, vendar vprašamo, kako se strinja to poverilo zaupnega mesta, katero zavzema kot notar naše države z dejstvom, da sta se njegova sinova oglasila za Nemško Avstrijo in da v resnici prebivata tam. Kaj delata gori, ne vemo. Mogoče je pa, da se borita v nemških bojnih vrstah proti nam, kakor večina spodnještajerskih Nemcev ali da na kak drug način rujeta proti Jugoslaviji. Zgodi se lahko, da se bosta po sklepu miru vrnila k nam in se potegovala tukaj za službo. Razun teh dveh živi še cela vrsta spodnještajerskih Nemcev v Nemški Avstriji, za katere vemo, da se danes bore proti nam. Opozorjamo merodajne faktorje, da bi bilo potrebno sestaviti seznam vseh takih elementov, da bi se jim v slučaju vrnitve v Jugoslavijo preprečilo zasedanje služb pri nas. Mi teh škodljivcev ne maramo! Naj ostanejo, kjer so!

Rogatec. V Rogatcu se je ustanovila 16. p. m. Čitalnica, ki ji je pristopilo še prvi dan čez 70 udov in med katerimi se je v čitalnične svrhe nabralo nad 500 kron. Izvolil se je sledeči odbor: Predsednik: poštar Jože Velikonja, podpredsednik: Franc Mikuš, tajnik in knjižničar: Tone Štefanciosa, blagajnik: stražmojster Ivan Puncer, odborniki: dekan Šalamon, okr. sodnik Potočnik, Jože Senčar, Jakob Prah, naduč. Jurič in ga. Marica Auernik, namestniki: Zv. Korošec in gdč. Rozika Gobec. Veselo je plapolala trobojnica in naznanjala, da so Slovenci vstali od mrtvih tudi v tem do sedaj najbolj zagrizeno — nemškem trgu. Saj poprej v tem drugače po legi prijaznem trgu Slovenec niti govoriti ni smel svojega materinega jezika, če se ni hotel izpostaviti nevarnosti, da ga vržejo na ce-

sto. In sedaj vidimo koliko je zavednega slovenskega življa! Prostori Zupančeve gostilne so bili premajhni in veliko ljudi je moralo oditi. Vprašamo pa, kaj še delajo tukaj razni prejšnji petelini, kakor sloviti dr. Pavliček, kateremu se gotovo razliva žolč ob pogledu na slovensko trobojnico. Prvi korak je storjen in sedaj vsi narodni delavci na krov!

Politične vesti.

Minister dr. Korošec je prevzel kot ministerski podpredsednik tudi ministerstvo za prehrano. Želimo mu, da spravi čimprej v pravi tir zavoženo prehrano zlasti glede Slovenije. Upamo, da nas preskrbi z zadostnim življenjem, posebno pa, da se že končno znižajo neznosno visoke cene vseh živil. Ubožni sloji, kakor delavci, pa tudi naše uredništvo ne morejo prenašati več te neizmerne draginje.

Vsi odstavljene uradniki, železničarji, učitelji itd. se izženejo čez mejo. Ta sklep deželne vlade bodo zlasti pozdravili mestni prebivalci, ker vlada povsod silno pomanjkanje stanovanj. Pozdravljamo ga pa tudi mi, ker vemo, kakor hitro bodo izginili ti hujskači, se bo naselil po mestih in trgih mir in zadovoljnost. Sploh nam je bilo nerazumljivo, kaj še iščejo ti ljudje tako dolgo pri nas, ko so vendar brez vsakega dela in službe.

Nemška nasilstva na Koroškem. LDU je od verodostojne osebe o nemških nasilstvih v velikovškem okraju prejel obširnejši dopis. Iz katerega posnema: Dne 29. in 30. marca t. l. so po slovenskih vaseh velikovškega okraja hodili nemški vojaki in orožniki ter z največjim nasiljem iz vasi k nemškim „alarmkompanijam“ gonili vse slovenske 17 ali 18 let stare mladeniče. Nemški nasilniki so vdirali v hiše ter z naperjenimi bajoneti in nastavljenimi revolverji grozili, da ustrelje vsakogar ki bi se njihovi zahtevi protivil. Gorje mu, kdor bi se drznil reči, da ne pojde z njimi, ker se ne mara in ne sme boriti zoper svoje krvne brate! Ker se je nekaterim slovenskim fantom vendarle posrečilo pravočasno pobegniti, jih Nemci niso zajeli toliko, kolikor bi jih bili radi. Slovensko prebivalstvo je obupano in prosi čimprejšnje rešitve izpod neznoznega jarma.

Kaj je z našimi mejami? Naša delegacija v Parizu in zunanji minister Trumbić delajo in se borijo na vso moč za pravične meje. Naravno je najtežje in najvažnejše vprašanje z Italijo. Borba se vodi med dvema strujama: Bode li premagal duh Wilsonovih načel, ali bode nadvladal duh dunajskega kongresa (1815.) ter versailleskega sklepa (1871.) z izmenjanimi ulogami. Stari macchijavelizem je v ostri borbi, posebno zadnje tedne z novimi metodami diplomacije in politike. Ti dve struji in metodi merita svojo, moč v vprašanju Jadranskega morja. Če je resnična vest v listih, bo zopet treba odložiti Jadransko vprašanje in to je dokaz ostrine te borbe in energije, s katero jo vodi Wilson. Bil sem pri njem v avdijenci in videl, da njegova „energija“ ne popušča, kar je za nas silne važnosti.

Strah pred boljševizmom je dal novo orientacijo ententni politiki. Kakor poroča „Nar. Politika“ iz Pariza, udarjajo francoski časopisi izvzemši ekstremno socijalističnih, z vso močjo bo boljševizmu. Strah je velik pred boljševizmom a tudi upravičen. Ta strah je znatno deloval na smer ententne politike, kar se posebno opaža v zadnjih dogovorih glede Nemčije, kjer je karakteristično popušcanje in naglica, s katero se vse vrši. Radikalen in pretiran imperijalizem ponehava. Obstoja upanje, da se tudi italijanski skrši. Znani zbor četvorice je poslušal ministra Trumbića glede Reke. Kakor stoji zdaj stvar, je zadovoljivo, toda še mnogo bojev bomo imeli, predno se določijo naše meje. Angleška dokazuje z vsakim korakom edinstvo s Francosko in glavni nosilec te misli je Lloyd George. Sigurno je to, da je tudi Amerika istega mnenja. Wilson je za nas, kakor daleč sega naša pravica. Glavno je, da se v notranjosti država uredi, da nasprot-

niki ne bodo imeli vzroka nazivati nas za barbari. Mir bo podpisan v Versaillesu okrog velikonoči.

Društvene vesti.

Javen shod IDS v Ptuj se vrši v nedeljo 13. t. m. ob 3. uri popoldne v veliki dvorani Narodnega doma. Poročal bo član narodnega predstavništva, g. prof. Voglar, ki se pripelje iz Belgrada. Razpravljal bo zlasti o agrarni reformi, o valutnem prašanju in o splošnem političnem položaju. Po shodu bo občni zbor krajevne organizacije v Ptuj. Shod bodi manifestacija za našo severno mejo. Zato vabimo k obilni udeležbi.

Tečaj za slovenščino se otvori na gimnaziji v Ptuj, ako se oglasi dovolj udeležencev.

V ormoškem okraju priredijo krajevne organizacije JDS v velikem tednu shode in sicer dne 14. aprila ob 6. zvečer v telovadnici ljudske šole ormoška, dne 15. aprila ob 6. zvečer v ljudski šoli v Središču središka, dne 16. aprila ob pol 7. uri zvečer v gostilni Rau sv. bolfenška, dne 17. aprila ob 8. predpoldne v gostilni g. Golenko sv. miklavška ter v ponedeljek dne 21. aprila ob 3. popoldne v gostilni Kralj, ivanjkovska krajevna organizacija. Poslanec državnega predstavništva g. Franjo Voglar bo poročal o zunanj in notranji politiki, o ustavi, volilni in agrarni reformi, o valutnem vprašanju itd. Prihitite na te shode krajevnih organizacij vsi, katerim bije srce za mlado in toli zaželjeno zedinjeno državo. Saj boste slišali o temeljih našega obstoja, o biti in nebiti.

Sv. Lenart v Slov. gor. Prvi javni shod JDS se vrši tukaj v nedeljo, 13. aprila ob 8. uri zjutraj. Govori naš državni poslanec prof. Voglar.

Najnovejše vesti.

Mirovna konferenca se bliža koncu.

LDU Rotterdam, 7. aprila. (ČTU) Današnja jutranja izdaja „Martina“ vsebuje razgovor z Lloyd Georgejem, iz katerega posnemamo nastopno: Prosim za potrpljenje samo še dva tedna. Bližamo se koncu. Upamo, da se bodo podpisali mirovni pogoji še pred Veliko nočjo in oni z nemškimi odposlanci koncem aprila ali začetkom maja.

Plebiscit po italijanskem sistemu.

Belgrad, 7. aprila. (Izv. por.) V Belgrad je prišel neki Jugoslovčan iz okupiranega ozemlja in pripovedoval, kako izvajajo Italijani plebiscit. Italijanski karabinerji hodijo od hiše do hiše in pobirajo podpise za Italijo. Kdor se ne izjavi za Italijo, tega aretirajo in odpeljejo. Na ta način hočejo Italijani dobiti večino za se.

Reka svobodna luka?

LDU Lyon, 5. aprila. (Brezžično.) O jugoslovanskem vprašanju se je obravnavalo v odsotnosti Orlanda. Smisel razpravljanja je nekako ta, da se bo glede Reke odločevalo po istem načelu, po katerem se je odločevalo glede pripadnosti Gdanskega, ker je v obeh primerih večina mestnega prebivalstva drugačna kakor zaledje. Kakor so svojedobno prisodili Gdansko Poljski, a je končna odločitev padla v prilog svobodne luke, tako se zdi, da bo tudi Reka proglašena za svobodno luko in bodo Jugoslovčanom ondi priznane vse trgovske pravice.

Nemčija bo morala plačati takoj 20—25 milijard. Ostanek v letnih obrokih.

LDU Paris, 9. aprila. (Brezžično.) „Petit Parisien“ poroča: Finančni strokovnjaki, ki imajo nalogo, predložiti komisiji za odškodnino podatke, ki naj služijo kot podlaga za preračunanje vojne odškodnine, še niso dokončali svojih študij. Vendar je svet

četvorice nadaljeval razpravo o obnovi. V glavnem je bil sprejet načrt, ki vsebuje predvsem odškodnino za škodo, katero bo morala plačati Nemčija. Treba bo določiti posamezne vrste izgub, ki pridejo v poštev pri odškodnini, kakor tudi vse izdatke, katere bodo morali nositi naši sovražniki. Najbrže bodo zahtevali od Nemčije takojšnje predplačilo v znesku 20 do 25 milijard, in sicer v obliki denarja, surovin ali dela. To vsoto si bodo razdelili zavezniki med seboj po gotovem ključu. Ostanek po plačevanju berlinska vlada v letnih obrokih.

Držanje Francije in Amerike.

Geneve, 6. aprila. „Matin“ piše o priliki posvetovanja o jadranskem problemu, da Francija ne bo nasprotovala laškim aspiracijam, ker sta Francija in Italija edini sili, ki v Srednji Evropi nasprotujeta boljše vizmu. Podobno piše tudi „Temps“. Iz maloštevilnih časopisnih glasov sledi sklep, da je Francija od početka marca radi znanih koncesij glede nevtraliziranja Avstrije itd. najbrže sklenila z Italijo dogovor v njeno podporo. Temu nasproti se pa od ameriške uradne strani čuje s precejšnjo gotovostjo, da zastopa Amerika jugoslovansko stališče v glavnem in zlasti tudi v vprašanju Reke. Del francoskega časopisja previdno nastopa proti temu ameriškemu stališču, drugi del pa ali molči ali pa piše polagoma simpatičneje o Jugoslovanih. Lahom prijazno držanje je politika Clemenceaua in Pichona, dočim utegneta naslednika Briand in Franklin-Bouillon biti nam prijaznejša, če prideta v doglednem času do vodstva. Vsekakor je jadransko vprašanje na dnevnem redu in stoji neposredno pred rešitvijo, če ne pride nič nepričakovane vmes. „Semaine Literaire“ objavlja članek publicista Ignotusa, v katerem pravi, da je Wilson svoječasnno predlagal kompromis, da bi Trst in Istra pripadla Italiji, Dalmacija Jugoslaviji, Reka ravnotako Jugoslaviji toda z avtonomijo. Baje radi tega so Lahi svoječasnno odklonili Wilsonovo arbitražo, ker so se bali, da bo Wilson v tem smislu razsodil. Na splošno se potrjujejo vesti, da so vse velesile mnenja, da bi moral Trst in del Istre pripasti Italiji, Dalmacija pa Jugoslaviji. Glede Reke je Francija oficijelno za laško stališče, naše stališče pa ima močno podporo Amerike, Anglije in neoficijelnih francoskih krogov.

Književnost in prosveta

Kratka zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov je izšla v samozaložbi pisatelja Matije Pirca, profesorja v Mariboru. Cena 1 K, po pošti 1-20 K. Knjižica podaja na 94 straneh kratek in plastičen pregled zgodovine Jugoslovčanov od najstarejših časov pa do današnjega dne, je tiskana na dobrem papirju in ima lično obliko. Ob ujedinenju SHS je vsakemu Slovincu potrebno, da pozna vsaj v glavnih potezih zgodovino troimenskega naroda; zato knjižico prav toplo priporočamo. Dobi se v vseh knjigarnah in pri samozaložniku. Pri naročbi pozameznih iztisov naj se vpošlje denar pod naslovom Matija Pirc, prof. v Mariboru, obenem z naročbo.

Vojaški koncert v Ptuj. 5. april nam je prinesel dolgo pričakovani vojaški koncert. Spored in proizvajala sta nam pokazala, da naša vojaška godba za Spodnji Štajer ne stoji na banalnem stališču Hofmannovih pripovedek, ampak da si stavi dokaj višje cilje. Že imena skladateljev izvzemši Masseneta so nam odkrila namen kapelnikov, da nas seznani s slovanskimi umetniki, katerih proizvodi so se nam pred vojsko iz umljivih razlogov le redkokdaj nudili. — Kapelnik je že v programu samem na kratko očrtal bistveno idejo vsake koncertne točke. In to je bilo prav. Ne smemo si namreč prikrivati, da umevanje umetne godbe ni prav lahko, če delo prvič čujemo. In večini poslušalcev je bil ves spored vrsta doslej neznanih skladb. Tako

pa je besedilo podpiralo zanimanje, ki je raslo od točke do točke. Najvažnejše za proizvajajočega umetnika je, da doseže kontakt občinstva s proizvajanim delom. In to se je Ferdu Herzogu popolnoma posrečilo. Ima prijeten in prikupljiv nastop, mirno in elegantno kretnjo; razen tega ima vsako posamezno godalo v očeh in v rokah. Dvorakov „Karneval“ kljub vsemu temu ni imel popolnega uspeha. Je pač ouvertura in zato nehvaležna koncertna točka. Zdelo se nam je, da so jo tudi godbeniki sami smatrali bolj za — uvod, ki mu niso poklonili vse pažnje. Sicer pa mislimo, da imamo Slovenci manj čuta za češko godbo nego za hrvaško, srbsko in tudi rusko, čeprav se je Smetanova „Vltava“ očitno zelo prikupila, bolj nego „Karneval“. Bila je brez dvoma najboljša točka celega sporeda. Skladba sama na sebi je krasna simfonična slika, ki doseže, rekel bi, z nimalnimi sredstvi svoj namen, brez izvanrednih eksperimentov in brez lova po efekti. To so čutili tudi godbeniki. Proizvajali so nam sliko tako živo in resnično, da smo z vžitkom zasledovali Vltavo od izvira vse dokler se široko tekoča in mogočno šumeča ne izgubi v daljavi. Te vrste godba je pač kaj drugega, nego perverzna, nervozna, histerična godba R. Strauša, ki biča slušalcu živčevje do blaznosti. Krasno sta učinkovali tudi Peština „Jugoslavija“ in Čajkovskega opus „1812“ „Vltava“ je idilična slika, „Jugoslavijo“ bi imenovali junaški epos, ali bolje himno na mlado, trojedino državo Jugoslavijo. „Naprej zastave slave“ ti zadoni in pred seboj vidiš junaške mlade Sokole, vmes te božajo mehki akordi „Lepe naše domovine“ kakor iskrena molitev za srečo naši mladi Jugoslaviji. In zopet veselo rajanje kola, ki je marsikako nožico skrivoma dvigalo s tal. In ko so končno veličastni akordi Lepe naše domovine zaključili proizvod, so bučno zadoneli glasovi v mogočni reki, zadonela je dvorana, zadonela so nam srca v prekipeljavem navdušenju. Druga historična slika „1812“ Čajkovskega kaže brez dvoma notranjo zvezo z „Jugoslavijo“. Ruska godba sama spominja bolj ko katerakoli druga na jugoslovanske motive, ne samo v navadnih, ampak tudi v umetnih poizvodih. Obema je lastna mehkost, združena z elegičnimi mol-meladijami. Samo da ima ruska godba nekaj širšega, bolj koralnega in spominja tako na srbske liturgične speve. Ta „portato“ je karaktesistikum ruske narodne. Čajkovski je vpletel v te tipično ruske motive francosko marzeljezo. Priznati moramo, da je godba prav ta motiv odlično izdelala. Ne tako ruskih motivov. Posebno konec, ki naj bi bučal v vsej slavnostni veličini v ogromnem „maestoso“ rusko himno, se je nekako izgubil in razblinil. Zvonovi bi se bili morali bolj ujemati z akordi, vsa dvorana bi bila morala zveneti v onem nošenem značaju, ki ga zahteva zahvalna molitev. Vsekakor smo hvaležno zapustili dvorano, ki tudi ni posebno ugodna za koncertne prireditve radi nedostatne akustike. Želimo in upamo, da naša vojaška godba pod vodstvom g. kapelnika Herzoga kmalu zopet poseti.

Razno.

Šolsko vodstvo Stoprce, Ormož okolica, Vurberk, Žetale dobe lahko v uredništvu „Ptujkega lista“ šolske zvonice, ki so jih pod starim režimom rekvirirali. Kdor pride ponje, imej pooblastilo od šolskega vodje.

Voz brez lastnika. Ob času prevrata se je našel na Bregu pri Ptuj voz. Lastnik voza se pozivlja, da se v teku enega leta javi pri županstvu občine Breg pri Ptuj.

Brat Sokol je pozabil v telovadnici na gimnaziji dežnik. Dobi ga pri br. Milku Senčarju, Gosposkal ulica 2.

Trgovci, gostilničarji in obrtniki! Pošljite nam inseratna naznanila. Sprejeti bomo mogli le omejeno število anons. Kdor torej prej pride, bo prej mlet.

Kam greš prijatelj?
„K Zamorcu.“

Viničar se sprejme ta-
koj pri gospe
Hutter, Ptuj.

Ste že naročili košare in sedeže za
voz, jerbaze za gospodarstvo, košare
za odpošiljanje sadja, in raznovrst-
ne pletenine, katere izdeluje in raz-
pošilja

Pletarska šola taboriščne uprave v Strnišču pri Ptuj?

Odvetn. Dr. Tone Gosak

naznanja, da je prevzel osebno posle
svoje pisarne v **Ptaju**, nasproti pošte.

Sprejme se v službo

hlapec in dekla

za večje posestvo (gorice). Posebno
bi se sprejela ženska, ki zna ku-
hati in se razume na živinorejo.
Plača po dogovoru. Kje, se izve pri
zdravniku **dr. Stuhec-u**.

Alojzij Majcen

kleparski mojster, Ptuj, Wagplatz 1

se priporoča za vsa v njegovo stroko spada-
joča dela, predvsem za izdelovanje in po-
pravljanje brizgalnic proti peronospora in kot-
lov za kuhanje žganja.

Franc Arnečič

čevljarski mojster, Ptuj, Meščan-
ska ulica 6, se cenjenemu občin-
stvu priporoča.

Odvetnik dr. Senčar
Ptuj, sprejme
solicitorja
(veščega strojepisja.) Plača po dogovoru.

Med. univ.

dr. RADO SCHOBBER

ordinira v hiši gostilničarja Ma-
horiča v Ptaju.

Brata Vošnjak, Ptuj

trgovina z usnjem, čevlji in surovimi
kožami.

Elegantni box calf in chevreaux čevlji. —
Fini čevlji iz črne in rujave teletine. — Na-
vadni čevlji iz rujave kravine, podplatni in
podpetni cveki, dretna, platno.

Janez Preac

trgovec, SV BARBARA v Halozah pri Ptaju

priporoča svojo novo otvoreno trgo-
vino z mešanim blagom. — Cene naj-
nižje, postrežba točna.

Krojaškega vajenca

pridnega in zanesljivega fanta, sprejme **Adam
Novak**, krojaški mojster, Ptuj, Dravska ulica.

Gostilna J. Mahorič Ptuj

Vseh svetnikov ulica 8

priporoča pristna domača stara in nova vina.
Toči tudi vsak dan izborna laško pivo po
2 K liter.

Manufakturno blago,

različnih vrst nudi cenjenemu občinstvu in
se priporoča

Alojz Brenčič, trgovec v Ptaju
(nasproti pošte.)

Marko Pavlinič

čevljarski mojster v Ptaju, Vseh svetnikov
ulica 14

najstarejša čevljarska obrt v Ptaju (obstoja že nad 50 let)
se priporoča.

JANEZ PFEIFER

mesar, PTUJ, v Zselezny-jevi hiši pri mostu
se priporoča cenjenim občinstvu. Točna
postrežba. Kupuje živino po najvišji dnevni
ceni.

Štefan Keltner
trgovina s črevi

Breg pri Ptaju

kupi vsako množino svinjskih črev, očiščenih
in neočiščenih, tudi ovčja čreva.

Maks Weissenstein

mesar „pri kloštru“

se priporoča cenjenemu občinstvu. Cene pri-
merne, postrežba točna. Kupuje tudi klavno
živino po najboljših dnevnih cenah.

Julij Wagrاندl

gostilničar in mesar, PTUJ, Gosposka ul.

priporoča cenjenemu občinstvu svojo go-
stilno in mesarijo. Kupuje tudi klavno živino
po najvišji ceni.

Franc Pintarič

mesar, Breg pri Ptaju na Stanicovem,
ima vedno meso prve vrste po zmerni
ceni. Kupuje dobro klavno živino po
najboljših cenah.

Učenec

za tiskarno in knjigoveznico

se sprejme pri **W. Blanke** v Ptaju.

FRANJO ČUČEK, PTUJ

veletrgovina z vinom

priporoča vsakovrstna vina, haložka, posebno zavrčka in ljutomerska, kakor tudi iz-
venštajerska po dnevnih cenah.

Prodaja se v posameznih sodih in na cele vagone in sicer v sodih kupčevih, ali pa se sodi za poši-
ljev posodijo.

Istotako priporoča svojo zalogo desk in vsakovrstnega rezanega lesa, dalje
cementa, apna in premoga.